

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра психології

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«Фестиваль психологічної науки»

14 листопада 2024 року

Київ-2024

УДК 159.9:331.326.2(08)

Фестиваль психологічної науки: зб. матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Київ, 14 листопада 2024 р. Київ: НУБіП України, 2024. 111 с.

ISBN 978-617-8368-32-6

Збірник укладено за матеріалами Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Фестиваль психологічної науки», проведеної кафедрою психології гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України. У межах конференції відбувся діалог між здобувачами-психологами, здобувачами та викладачами, майбутніми психологами та здобувачами інших спеціальностей, що сприяло аналізу ролі психології в житті сучасного українського суспільства, розумінню сутності професійної діяльності психологів. Наповнення рубрик збірника відповідає основним напрямом роботи конференції.

Для студентів, психологів-практиків, аспірантів, а також усіх, хто цікавиться психологією.

Редакційна колегія:

Тонха О. Л., д-рка с.г. наук, проф. (голова), Савицька І. М., канд. філол. наук, доц. (співголова); Мартинюк І. А., канд. психол. наук, доц. (співголова); Шевцова О.М., канд. психол. наук. (секретарка).

Схвалено до друку на засіданні вченої ради гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 5 від 20.12.2024 р.

Тези подано в авторській редакції. Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, покликання на них та інші відомості. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

ЗМІСТ

Тези секції 1. «ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ»

Гудим А. Особливості переживання стресів у підлітковому віці.....	6
Казаку І. Резильєнтність як найважливіша навичка сучасної особистості... 8	8
Комінська М. Психологічні особливості становлення професійної ідентичності майбутніх психологів.....	9
Кошло А. Рівень переживання стресу курсантами під час війни.....	11
Лавренко Д. Розвиток емоційного інтелекту у підлітків.....	13
Лубенська Я. Психологічні особливості дітей з ООП в ЗДО.....	14
Мірошник Ю. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери старших дошкільників.....	16
Музика Н. Особливості емоційного розвитку дітей дошкільного віку.....	19
Назарова С. Професійна самоідентифікація як предиктор психологічної готовності до трудової діяльності майбутніх медиків.....	21
Некивайко І. Соціально-психологічна підтримка підлітків-девіантів у навчальних закладах.....	23
Омговицька І. Особливості психологічної підтримки підлітків у часі війни.....	24
Парійчук В. Сутність готовності до професійного самовизначення та побудови кар'єри у старшокласників.....	26
Подедворна Г. Основні чинники особистісного самовизначення у ранньому юнацькому віці.....	29
Поліщук К. Психологічні особливості впливу воєнного стану на емоційну сферу старших дошкільників: теоретичний аспект.....	31
Полтавець Т. Психологічний супровід здобувачів освіти у кризових станах.....	35
Прохоренко Я. Програма розвитку емоційного інтелекту дітей старшого дошкільного віку.....	36
Рибальченко Д. Поняття та особливості самореалізації особистості в молодому віці.....	37
Салімоненко-Карачун Д. Психологічні чинники розвитку емоційної сфери молодших школярів.....	39
Скора Ю. Соціально-психологічні чинники професійного самовизначення учнів з особливими потребами.....	41
Степачова Н. Ризики зриву адаптаційної поведінки підлітків у стресових умовах.....	43
Стецик І. Професійне самовизначення старшокласників як система	

ціннісних виборів.....	44
Терещук Б. Розвиток резильєнтності як психологічного ресурсу особистості.....	46
Цитулець Д. Емоційний інтелект як проблема сучасної психології.....	47
Яснолобов В. Розвиток емоційного інтелекту студентів-психологів.....	49

Тези секції 2 «ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У СТРЕСОВИХ ТА КРИЗОВИХ СТАНАХ»

Бондаренко А. Психоедукації як чинник соціально-психологічної адаптації внутрішньо переміщених осіб.....	51
Грабовська О. Стресові стани у поранених під час лікування у медзакладах.....	54
Карпенко Л. Психологічні особливості переживання бойового стресу військовослужбовцями.....	56
Коваленко А. Стрес і психосоматичні захворювання: передумови, причини і наслідки.....	58
Коваленко А. Особливості роботи з підсвідомістю клієнтів із використанням Метафорично Асоціативних карток.....	61
Корж Д. Особливості структури психологічної допомоги особистості у стресових та кризових ситуаціях.....	63
Любченко К. Психологічний тренінг як засіб попередження та подолання депресивних станів особистості.....	65
Письменна О. Особливості психологічної підтримки учасників бойових дій.....	66
Рудченко К. Психологічні наслідки пролонгованої стресостійкості учнівської молоді та їх психокорекція.....	69
Саблук А. Прояв стресових станів школярів у сновидіннях.....	71
Тітко Е. Психологічна підтримка українських мігрантів/ВПО у кризових станах: методи боротьби з депресією та тривожністю.....	74
Черниш Д. Медитативні техніки у подоланні стресових станів.....	79
Чижова В. Особливості психоемоційного стану та ризику розвитку ПТСР у мешканців деокупованої території.....	82
Чуб О. Діагностика кризових психічних станів у студентському середовищі: теоретичні та практичні аспекти.....	84
Чуприна О. Особливості психокорекції тривожності молодших школярів методами гештальт-терапії.....	86
Шуляк Я. Професійне вигорання вчителів в умовах воєнного стану.....	88

Тези секції 3 «ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ МІЖСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ»

Абрамович О. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери у підлітків з неповних сімей.....	91
Бабак М. Поняття арт-терапії та її роль у розвитку сімейних взаємин.....	93
Лук'янчук Ю. Важливість сім'ї та близьких у процесі подолання стресу та кризових ситуацій.....	95
Ляшенко А. Розвиток міжособистісних стосунків сучасної молоді засобами соціально-психологічного тренінгу.....	97
Кротік К. Психологічні особливості маніпулювання особистістю в системі управління.....	99
Мацько С. Адекватна самооцінка студентської молоді як основа впевненості у собі.....	101
Пилипчук А. Особливості психологічної профілактики конфліктів у професійній діяльності юристів.....	103
Рахманкулова Ш. Психологічні механізми стресостійкості лідерів у сучасних організаціях.....	105
Солод В. Психологічні особливості спілкування підлітків із дорослими.	107
Черноус Я. Проблема дитячо-батьківських стосунків: результати емпіричного дослідження.....	109

досвідом і навичками.

Потреба у творчому самовираженні, реалізації власного потенціалу є однією з рушійних сил людини, яка забезпечує не лише розвиток суспільства, нових технологій, нових підходів до життя, а й визначає умови та сферу самовираження людини. реалізації. індивідуальний. Тому вибір напрямку професійної самореалізації є одним із найскладніших і найвідповідальніших рішень, які постають перед людиною в житті. Не визначивши цей напрямок, а часом і конкретну професійну сферу, людина ризикує розпорошити свої сили і здібності, втратити потяг і стимул до діяльності, віру в свою здатність творчо перетворювати дійсність.

УДК 159.923

ПОДЕДВОРНА Галина,
*магістрантка 2 р.н. спеціальності
053 «Психологія», Тернопільський
національний педагогічний
університет імені Володимира
Гнатюка, м. Тернопіль*
*Науковий керівник: ЧП Руслана, канд.
психол. н., доцент кафедри психології
розвитку та консультування
Тернопільського національного
педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль*

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ОСОБИСТІСНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ У РАНЬОМУ ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Особистісне самовизначення є важливим етапом всебічного розвитку людини, невід'ємною складовою її життєвого шляху та ключовою ланкою в процесі самореалізації та самовтілення. Оскільки основою особистісного самовизначення є розвиток самосвідомості, здатність до самоаналізу та рефлексії, а також формування усвідомленої внутрішньої позиції, психологічний контекст вивчення цього процесу у ранньому юнацькому віці вимагає аналізу соціально-психологічних чинників, що впливають на його організацію.

Аналіз наукової літератури показує, що проблема особистісного самовизначення у ранньому юнацькому віці є важливим феноменом, який вивчається у зв'язку з життєвими перспективами особистості (О. Арцишевська [1], М. Боришевський [5], Л. Гуцан [2], В. Рибалка [3], О. Серeda [4] та ін.). Проте соціально-психологічні чинники особистісного самовизначення у ранньому юнацькому віці вивчені недостатньо.

Мета статті – обґрунтувати основні чинники особистісного самовизначення у ранньому юнацькому віці.

Самоздійснення є однією з основних потреб раннього юнацького віку, що реалізується за умови формування ключових психологічних новоутворень цього періоду – особистісного, соціального та професійного самовизначення. Важливо

зазначити, що на процес самовизначення у цьому віці значно впливає провідна навчально-професійна діяльність, прагнення зайняти позицію дорослого, необхідність самопізнання, усвідомлення свого місця та ролі в житті тощо. Крім того, у ранньому юнацькому віці формується «Я-професійне», яке є важливою складовою професійної самосвідомості.

За твердженням О. Середи, основними показниками готовності старшокласників до професійного самовизначення є: усвідомлення ситуації вибору професії, активне прагнення знайти засоби, що сприятимуть здійсненню цього вибору, розуміння характеристик різних професій і їхнє об'єктивне порівняння із власними можливостями та інтересами [4].

О. Арцишевська виділила об'єктивні та суб'єктивні детермінанти особистісного самовизначення у ранньому юнацькому віці. Об'єктивні чинники пов'язані з необхідністю переходу до «дорослого» життя. Суб'єктивні чинники характеризують перехід самовизначення на новий якісний рівень, включаючи потребу в переоцінці системи цінностей і пошуку сенсу життя [1].

В. Рибалка виокремив серед чинників особистісного самовизначення в ранньому юнацькому віці такі елементи: обізнаність про структуру економіки, потреби ринку праці, зміст і умови праці за обраною професією, а також про заклади освіти, де можна здобути відповідну професію; наявність сформованих професійних інтересів і намірів; мотиваційну сферу, що визначає вибір професії; наявність спеціальних здібностей; практичний досвід у вибраній сфері діяльності; узгодженість інтересів, здібностей і схильностей із вимогами професії; відповідний стан здоров'я і відсутність протипоказань [3].

Л. Гуцан виділяє такі ключові чинники особистісного самовизначення в ранньому юнацькому віці: наявність установки на активну позицію та самопізнання як основи професійного самовизначення; обізнаність про світ професій, ринок праці та правила вибору професії; здатність до самопізнання та формування «образу-Я» як суб'єкта професійної діяльності; вміння аналізувати різні види професійної діяльності, враховуючи їх психологічну спорідненість і подібність вимог до людини; здатність створювати професійний план [2].

Дослідниками (М. Боришевський, В. Семиченко, О. Бондарчук та ін.) встановлено, що на успішність особистісного самовизначення в ранньому юнацькому віці впливають різні умови та чинники як психологічного, так і соціального характеру. До соціальних чинників належать: соціальний статус, позитивна успішність, територіальний чинник, локальні фактори, такі як місце проживання та членство в формальних і неформальних групах; вік, у якому здійснюється професійний вибір, рівень поінформованості та амбіції молоді людини. До психологічних чинників зараховують потреби, інтереси, цінності індивіда, а також особливості його ціннісно-мотиваційної сфери та інше [5].

Отже, особистісне самовизначення у ранньому юнацькому віці детермінується різними чинниками. Серед соціально-психологічних чинників, що впливають на процес особистісного самовизначення, виділимо соціальний статус, позитивна успішність, вік, рівень домагань, потреби та інтереси, особливості ціннісно-мотиваційної сфери особистості, активність особи, процес самопізнання, знання про світ професій і ринок праці, а також наявність умов для перевірки можливостей самореалізації в різних видах професійної діяльності.

Література:

1. Арцишевська О. Сутнісний аналіз самовизначення людини. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки.* 2013. № 11. С. 9-12.
2. Професійне самовизначення старшокласників в умовах освітнього округу: навчальний посібник / Л. А. Гуцан, О. Л. Морін, З. В. Охріменко та ін. Харків : Ранок, 2016. 220 с.
3. Рибалка В.В. Психологія професійного самовизначення. Київ : Деміург, 2004. 224 с.
4. Серета О. Соціально-психологічні чинники професійного самовизначення старшокласників: дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2021. 201 с.
5. Соціально-психологічні чинники мотивації професійного вдосконалення особистості : наук.-метод. посіб. / Боришевський М. Й., Семиченко В. А., Бондарчук О.І. та ін. Київ : Логос, 2005. 28 с.

УДК 373.3-053.4:159.942"36"

ПОЛЩУК Катерина,

магістрантка 2 р.н. спеціальності 053 «Психологія», Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль
Науковий керівник: СІТКАР Віктор, канд. психол. н., доц., доцент кафедри психології розвитку та консультування Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ЕМОЦІЙНУ СФЕРУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Війна є надто травмуючою подією. В такій ситуації нам, дорослим, важко постійно лишатися психологічно стійкими під час небезпеки, шокуючих новин та «емоційних гойдалок». А дошкільникам ще набагато важче: їх психіка ще не має повністю сформованих захисних механізмів, як у дорослих людей, і тому вони вплив війни переживають більш болісніше. Адже військові дії можуть викликати у них негативні емоційні стани, такі як страх, тривога та втома.

Досить велике число громадян України, зокрема й маленьких, є більше або менше травмовані війною, так зазначають експертки громадської організації «Ла Страда-Україна»: А. Кривуляк, координаторка Національної гарячої лінії для дітей та молоді, та О. Зінченко, психотерапевтка, комунікаційна менеджерка. З офіційних джерел відомо, що: близько 80% із нас зможуть подолати та пережити ці страшні часи без надмірної шкоди для психіки. Значна кількість наших дітей мають хороший шанс отримати майбутнє, на яке вони заслуговують. Захищати і підтримувати дітей – це святий обов'язок та відповідальність дорослих [3].

Емоційний досвід дитини, тобто досвід її переживань, може бути як позитивним, так і негативним, що безпосередньо впливає на її самопочуття. Для психічного здоров'я дітей потрібна збалансованість позитивних і негативних